

Kőszeghy Attila

Kupolák és tornyok

Gilgames - Isten ellen való vétek - legyőzte, szétroncsolta a cédrusfa szörnyét, Hunbabát, aki egy becsületes kőkupola volt, egyszemű szörnyhez illően tetején lyukkal. E nyíláson át nyúlt az égig a szent cédrus. Ez a számunkra különös páros a közelmúltig létezett a sámánátrak és az azokból kinyúló világfák, világoszlopok alakjában.

A cédrus kupola-szörnye: minden minőség magába zárója. Benne a minőségek egymást semlegesítik, kívül pedig nincs számára birtokolni való. Óriás e szörny (rokona Ménrót, a mi Nimród ősapánk), hiszen a minőség-rengetet nem mennyiségek nélkül (bár meghatározatlan mennyiségekkel) rejti. Mozdulatlan, nincs miért mozdulnia. A cédrus-világ kígyótörzsű, madártoll-koronás, merő mozgás. Mozgásában állandó. E mozgó, bozontos-fonottas rengeteg - ha nincs bezárva - minőségeinek fényességes és fénytelen együttléte által egyöntetű szürkesség. A szürke-minőség határolt létezőket rejt. Semmiféle elv nem igazolhatja, hogy a mindenség tökéletes elmosódottságán túl kizárt e szürke-minőség körülhatárolása. Ép-

pen egy ilyen zárt létezésből történő kiköpüléssel válnak észlelhetővé pl. a hindu hitvilág teremtésleírásaiban a mozgásformák, alakzatok, a megnevezhetők és a felismerhetők.

A szörnyet, minden minőség magába záróját elroncsolta láthatóvá válnak a világ létezői, de előttük azok elmúlása is.

Így találkozunk Gilgames a halandósággal, amint a szürke-minőség cédrusrengeteg „fáit” egyenként kivágja, birtokba veszi.

A mindenség-körbezáró burok feltörése nélkül nincs élhető véges élet, földi tér-idő. Az óriás mindent-magába-foglaló ellenében csak a mindent-szabadon-hagyó, a nyitottan-létező végső egyszerűség-egyesítés lehet egyenrangú. A „torony”-cédrus egyesítése a kupola-szörny általánosságával társultan a mértéktelen, a tér-idő mértékeinktől idegen reprezentálója. Ahol e minőség felmutatói megsérülnek, földi mértékkel létezésünk értelmezése bizonytalanává válik.

Vannak olyan élethelyzetek, amikor ismernünk kell alakuló természetünket vagy környezetünk természetét ahhoz, hogy tetteink vagy nem-cselekvéseink következményeit legalább sejtjük. Nem mindegy, hogy a felkínált világmagyarázó modellekből, sablonokból hogyan választunk. Világszemléletünk lehet apollói és dionüoszosi, lehetünk ábelek és káinok, kreatív és reprodukzív „alkatúak”. Nem „vagy-vagy”, hanem „és”. Nem a rossz és a jó képzeletei e párosok, hanem a létezés egészének figyeléséhez nélkülözhetetlen tájoló.

folytatás a 34. oldalon